

pitice de focurile dese.

Astfel ajungem la Ponoma, numită așa după zeița care dăruiește poamele. Străzile largi, livezile întinse, câteva clădiri frumoase, toate interesante în varietatea succesiunii lor. O biserică baptistă, se pare că-i construită din marmură curată și are o fațadă impunătoare. Aici trebuie să fie colegiile universitare, la care mă cheamă prietenia unui american, inițiat în toate limbile romanice, inclusiv a noastră, pe care o citește cu ușurință și o pronunță corect, d-l Maro Jones. Dar, cum pentru clădirile de acum douăzeci de ani se alesese cel mai binecuvântat colț de grădină, drept în fața muntelui, a dumbrăvii Armidei, cu vechi stejari, svelții eucalipti, arborii de piper, atârând ca pletele de salcie, platani pletoși, portocali și lămâi, boschete de măcieși în toate culorile, acum, orașul care dă numele său așezământului universitar e de o parte, iar înalta școală pe cealaltă parte, adică într-un grațios orașel care s-a format de la sine și căruia i s-a dat sonorul nume francez, așa de potrivit pentru această claritate submontană, de Claremont. Am din nou posibilitatea de a vedea o universitate americană, de data aceasta mai pe îndelete, fiind condus de Jones, de președintele Burgess, de o studentă româncă (d-șoara Paraschivescu), de alți doi studenți din Los Angeles. Văd sălile mari de cursuri, încăpătoare, unele cu sceane de teatru, internatul de fete, unde se servește masa în grup, locuința însoțitorului meu. Sunt două colegii, cu două grupe de profesori, în care se predă istorie, cu biograful lui Lincoln, d-l Stevenson, sociologie, filosofie (cu o profesoară), franceza (cu fiul lui d'Estournelles de Constant), germana (cu un german), italiana, istoria artelor (cu un talentat Catalan). Locuirea la cămin costă o mie de dolari pe an. Fiecare are camera lui. Firește că nu sunt cămine mixte (de fete și băieți). Din ce mi s-a spus, din ce am văzut, am impresia unei vieți sănătoase și nevinovate. Fetele spun că băieții nu sunt primejdioși, sunt ca niște copii mari. Sportul nu ia mai mult de patru ore pe săptămână, cu tenis, football, călărie, canotaj. Examenele sunt semestriale, mai mult în scris. Lucrări scrise se dau continuu și se lucrează conștiincios. Profesorii au aici încrederea că se face un lucru bun și folositor, că nu este inferioritate față de glorioasele lăcașuri sărace din Europa, că aici, în domeniul spiritului, e adevărata America și că din aceste lăcașuri se ridică noul vultur al viitorului. În această imensitate risipită sunt și români, unii bogați, cei mai mulți înstrăinați de trufie sau de sfială. Un anume român din Salagi, ca d-l Alexandru Pop, din Băsești, al lui „badea Gheorghe”, a ajuns la o bună situație materială, combinată și cu păstrarea tuturor însușirilor de înțelepciune, de măsură a

românului neaș. E o plăcere să-i auzi vorbind. La gală, patru fete în costume bucovinene, una cu mama ei, celelalte trei cu tatăl și mama, cu bunicul și bunica, tocmai din Cuciurul Mare. Frumos tablou de familie! E o bucurie să-i auzi vorbind așa de frumos românește, cu o emoție care face să tremure buzele bătrânului. Fiul a fost profesor în Canada, iar acum lucrează în lemn. Cum s-ar întoarce! Și, când îi prezint încet, duios i se desfac cuvintele: „Sfânt fi-ți-ar numele!”

Împreună cu bunul prieten al nației mele, d-l Jones, cercetez mai departe, campusul de clădiri al colegiilor. Biblioteca, în formație, cuprinde o sală de lectură comună, alta pentru reviste, dar din fiecare așezământ se pot împrumuta cărți pentru citit. Depozitele pot fi folosite de orice student pentru lectură. Nu se cunosc cazuri de înstrăinare de cărți. Unele din sălile de lectură, particulare, sunt de un lux deosebit. Un club de studenți are o sală de mese, potrivită pentru orice masă de gală, la un palat. La colegiul Scripps, căminul fetelor are întreaga înfățișare a unei mănăstiri spaniole, cu pavajul din cărămizi roșii, cu tavanele lucrate, cu mobile de stil vechi, cu firide în care ard lămpi electrice. Pe lângă chiliuțele dormitoarelor, arcade prisosesc, pentru plăcerea artei, ca acelea construite în stil francez. Pretutindeni, materialul folosit este de primă calitate. Capela e o mare sală, cu scenă și pian. Acolo se pot executa cântări pentru toate formele protestantismului. Cărți de rugăciuni sunt așezate pe grinzi. Catolicii sunt foarte puțini.

În populația școlară, mai mult de jumătate sunt din părinți anglo-saxoni, destul de mulți germani, restul nu contează. Fetele fără avere servesc și la restaurant, în hotelul patriarhal din localitate. Odată terminat serviciul, pe care-l fac cu atâta grație, zâmbind, ele merg la lecții. E de prisos să spun că din partea tuturor primesc cel mai deplin respect, că nici vorbă de a li se face „curte”, cu atât mai puțin de a se purta grosolan cu dânsese. Sunt dus la teatrul elen, în care se țin ceremonii de vară. Suntem aici, chiar, în marginea deșertului, a părții din aridul pământ californian, pe care omul n-a trecut-o încă, prin munca și destoinicia lui. Chiar lângă cele mai frumoase livezi de portocali, de pe care merele de aur au posibilitatea să se rostogolească până în stradă, dar nu le ia nimeni, căci pe o placardă stă scris că se va da răsplătă celor care arestează și-i dădesc pe hoții de portocale, începe terenul pietros, uscat, în care se înrădăcinează numai rezistenții arbuști de pustiu și o astfel de rară vegetație rezistentă la căldurile toride.